

Membrii comisiilor naționale, slave și neslave, participante la elaborarea *Atlasului* au acces, începând de pe acum, atât la oricare dintre cartotecile naționale, cât și la cea centrală. Mai mult, majoritatea participanților la discuții au căzut de acord că materialul din cartotecile *ALS* poate fi pus și la dispoziția altor cercetători, nelegați direct, sau nelegați deloc de elaborarea *Atlasului*, pentru eventuala sa folosire în diverse studii și monografii. Aceasta nu poate nicidecum să ducă, așa cum au fost înclinați a crede unii participanți, la devalorizarea materialului deja strâns și la diminuarea importanței științifice a viitorului *Atlas* (în sensul accesibilității la arhivele *ALS* înainte de publicarea *Atlasului* s-au pronunțat W. Pomianowska, J. Vuković, B. Havránek, R. Avanesov). După părerea noastră, acest punct de vedere este cel just, căci atrage atenția cercurilor științifice de specialitate asupra *Atlasului* încă de pe acum, cînd el încă nu există decât în mod virtual. Pe de altă parte, nu este exclus ca unele dintre studiile făcute pe baza materialului *ALS* din faza anterioară cartografierii să poată fi utilizate chiar de autorii *Atlasului*, în redactarea hărților sau comentariilor. În orice caz, materialul cuprins în cartotecile naționale și, cu atât mai mult, în cea centrală, este mult prea bogat și variat pentru a exista riscul unei epuizări a lui de autorii unor studii particulare cu caracter monografic. *Atlasul lingvistic slav* nu constituie o lucrare de senzație, bazată pe un anumit secret care trebuie păstrat pînă la publicarea sa, ci o lucrare vastă și profundă, rodul gândirii de mulți ani a unui întreg detașament de specialiști. Hărțile sale și materialul auxiliar care le va însoți nu vor putea fi epuizate nici în decenii, așa cum nu au fost încă nici pe departe epuizate cele mai bune dintre atlasele lingvistice naționale de proporții mari, deși unele dintre ele stau la dispoziția cercetătorilor de zeci de ani. De altfel, în ceea ce privește materialul propriu, comisiile naționale au latitudinea de a decide singure asupra „statutului juridic” al acestuia.

3. S-a convenit ca *harta* cuprinzînd rețeaua de puncte ce urmează a fi cuprinse în *Atlas* să fie publicată în două variante de dimensiuni identice: a) *harta generală*, cu cele 830 de puncte din țările menționate mai înainte și b) — 5 hărți de lucru, care să reprezinte secțiuni ale primei, decupate mecanic, în felul următor: 1) Cehia, Slovacia, teritoriul luzacian din R. D. Germană, Polonia, Bielorusia; 2) Iugoslavia și Bulgaria; 3) Ucraina; 4) partea de nord a R.S.S.F.R. și 5) partea de sud a R.S.S.F.R. Pe *harta generală* (și, deci, și pe hărțile de lucru) se vor indica frontierele dintre state și se vor marca, pentru o mai comodă orientare, principalele riuri și orașele mari. Numerotarea punctelor cartografice ale *ALS* se va face în continuare (de la 1 la 830), cu luarea în considerație a împărțirii administrative actuale.

4. Discuții vii s-au purtat la consfătuire pe marginea referatului prezentat de J. Štolc în legătură cu *cartografierea* materialului adunat pentru *ALS*. Această problemă, deși încă nu este stringent actuală, căci anchetele sînt departe de a se fi încheiat, preocupă totuși, de pe acum, întregul colectiv de specialiști ai Comisiei. Cartografierea, ca etapă fundamentală în elaborarea oricărui atlas lingvistic, trebuie să se efectueze potrivit cu concepția generală asupra menirii înseși a atlasului (B. Havránek). *Atlasul lingvistic slav* este esențialmente diferit de atlasele lingvistice naționale, hărțile pe care el le va cuprinde trebuie să se distingă printr-un *grad înalt de generalizare* a materialului concret. Prea marea detalizare a hărților le-ar încălca inutil, le-ar face inexpressive, greoaie, incomode ca instrumente de cercetare. O hartă lingvistică cu 4—5 planuri, chiar dacă ar fi executată impecabil din punct de vedere tehnic, nu va putea fi utilizată decât cu mare greutate (St. Stojkov, W. Pomianowska). Susținînd, în fond, același lucru, D. Brozović s-a pronunțat în genere contra oricăror hărți mixte, preconizînd — cu teme, după părerea noastră — *pentru fiecare fenomen cite o hartă separată*, la un grad cît mai înalt de abstractizare. Întrebarea de principiu, pusă de W. Pomianowska, dacă hărțile *ALS* urmează a fi „*expoziții de material*” sau „*interpretări de material*” nu poate fi rezolvată în toate cazurile prin alegerea tranșantă a principiului interpretativ de cartografiere. Credem că în unele hărți, în primul rînd fonetice și semantice, va fi interesant — și chiar necesar — să se facă anumite concesii prezentării expozitive, lăsîndu-se cititorilor latitudinea de a interpreta. *Atlasul lingvistic al graiurilor italo-elveiene*¹, *Atlasul lingvistic român*² și alte atlase naționale în care materialul notat de pe teren în mod „impresionist” a fost apoi cartografiat *talé quale* arată că „*expoziția*” prezintă de multe ori cel mai mare interes. Evident, în cazul *ALS* acest procedeu de cartografiere, dacă în genere se va recurge și la el, nu va putea să dețină decât un loc restrîns, dată fiind varietatea prea mare a realității lingvistice „brute”.

¹ K. Jäberg, J. Jud, *Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz*, Zofingen, 1928—1940.

² *Atlasul lingvistic român*, Cluj—Sibiu—Leipzig, 1938 și urm.